IV

(Pranešimai)

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

TARYBA

Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl mokytojų švietimo kokybės gerinimo [1]

(2007/C 300/07)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA IR TARYBOJE POSĖDŽIAVĘ VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI,

ATSIŽVELGDAMI į:

1. 2000 m. kovo 23-24 d. Lisabonos Europos Vadovų Tarybos išvadas, kuriose pabrėžiama, kad investicijos į žmones yra pagrindinis dalykas užtikrinant Europos vietą žiniomis pagrįstoje ekonomikoje, ir valstybės narės raginamos *„imtis veiksmų siekiant pašalinti kliūtis mokytojų mobilumui bei pritraukti aukštos kvalifikacijos mokytojus“* [2].

2. Švietimo tarybos 2001 m. vasario mėn. pranešimą Europos Vadovų Tarybai dėl švietimo ir mokymo sistemų konkrečių ateities tikslų, kurioje pabrėžiamas mokytojų, kurie toliau perduoda žinias *„kartu yra ir besimokančiųjų vadovai, padedantys jiems savarankiškai siekti šių žinių“*, kintantis vaidmuo [3].

3. Darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ 1.1 tikslą – *gerinti mokytojų ir instruktorių švietimą bei mokymą*, kuriame pabrėžiama tai, kad svarbu skatinti geros kvalifikacijos ir motyvuotus žmones rinktis mokytojo profesiją bei juos išlaikyti šioje srityje, nustatyti, kokių gebėjimų turi turėti mokytojai, kad galėtų patenkinti kintančius visuomenės poreikius, sudaryti sąlygas remti mokytojus teikiant pirminį mokymą bei mokymą dirbant ir skatinti naujus darbuotojus, turinčius profesinės patirties kitose srityse, imtis mokymo ir specialistų rengimo [4].

4. 2002 m. birželio 27 d. Tarybos rezoliuciją dėl mokymosi visą gyvenimą, kurioje valstybės narės raginamos gerinti mokytojų, dalyvaujančių mokymosi visą gyvenimą procese, švietimą ir mokymą, kad jie įgytų žinių visuomenei būtinų gebėjimų. [5]

5. 2004 m. vasario 26 d. Tarybos ir Komisijos [6] bendrą tarpinį pranešimą apie padarytą pažangą siekiant Lisabonos tikslų švietimo ir mokymo srityje, kuriame pirmenybė teikiama kompetencijų ir kvalifikacijų, kurios reikalingos mokytojams siekiant atlikti savo kintantį vaidmenį žinių visuomenėje, bendrų Europos principų plėtojimui. [7]

6. 2006 m. vasario 23 d. Tarybos ir Komisijos bendrą tarpinį pranešimą dėl darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ įgyvendinimo, kuriame pabrėžiama, kad investicijos į *„mokytojų ir instruktorių švietimą bei švietimo ir mokymo įstaigų vadovaujančio vaidmens stiprinimas yra labai svarbūs gerinant švietimo ir mokymo sistemų veiksmingumą“* [8].

---

[1] Šiose išvadose kalbama apie bendrojo lavinimo mokyklų ir pirminio profesinio mokymo įstaigų mokytojus; Šiose išvadose mokytojas — asmuo, pripažįstamas turintis mokytojo (arba lygiavertį) statusą pagal valstybės narės teisės aktus ir praktiką. Išvados netaikomos mokytojams, dirbantiems ne oficialiose švietimo ir mokymo sistemose, kadangi jie atlieka kitokio pobūdžio užduotis ir dirba kitokiomis sąlygomis.

[2] Dok. SN 100/1/00 REV 1.

[3] Dok. 5980/01.

[4] OL C 142, 2002 6 14, p. 1.

[5] OL C 163, 2002 7 9, p. 1.

[6] Dok. 6905/04.

[7] Dok. 12414/07 ADD 1 I ir II priedai.

[8] OL C 79, 2006 4 1, p. 1.

7. 2006 m. lapkričio 14 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadas dėl švietimo ir mokymo veiksmingumo bei teisingumo, kuriose nurodoma, kad *„mokytojų, instruktorių, kito mokymo personalo, profesinio orientavimo ir socialinės gerovės tarnybų motyvacija, gebėjimai ir kompetencijos, taip pat mokyklos atliekamo vadovaujančio vaidmens kokybė, yra svarbiausi veiksniai, kuriais prisidedama siekiant puikių mokymosi rezultatų“* ir tai, kad *„mokymo personalo pastangos turėtų būti remiamos organizuojant jų nuolatinį profesinį tobulinimąsi“*.

8. 2006 m. lapkričio 14 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadas dėl glaudesnio europinio bendradarbiavimo profesinio švietimo ir mokymo srityje ateities prioritetų, kuriose pabrėžiamas nuolat profesiškai tobulėjančių aukštos kvalifikacijos mokytojų poreikis. ([9])

9. 2006 m. lapkričio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 1720/2006/EB, nustatantį veiksmų programą mokymosi visą gyvenimą srityje, kuris pagal „Comenius“ programą apima konkretų tikslą — stiprinti mokytojų švietimo kokybę ir jo europinę dimensiją ([10]).

10. 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją 2006/961/EB dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų ([11]), kurioje nustatomos minimalios žinios, gebėjimai ir nuostatos, kurias, baigę pirminį švietimą ir mokymą, turėtų turėti visi mokiniai, kad galėtų dalyvauti žinių visuomenėje, ir kurioms įgyti, atsižvelgiant į jų transversalų pobūdį, reikia aktyvesnio mokytojų bendradarbiavimo ir daugiau bendro darbo, taip pat mokymo metodo, kuris peržengtų tradicines dėstomo dalyko ribas,

PALANKIAI VERTINA 2007 m. rugpjūčio 23 d. Komisijos komunikatą Tarybai ir Europos Parlamentui dėl mokytojų švietimo kokybės gerinimo, kuriame pripažįstama, kad mokymo kokybė ir mokytojų švietimas yra svarbiausi veiksniai keliant išsilavinimo įgijimo lygį bei siekiant Lisabonos tikslų, ir atitinkamai pateikiami pasiūlymai, kuriais siekiama išlaikyti ir gerinti išsilavinimo įgijimo lygį ([12]).

DAR KARTĄ PATVIRTINA tai, kad nors atsakomybė už švietimo ir mokymo sistemų organizavimą bei turinį ir darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ 1.1 tikslo įgyvendinimą tenka atskiroms valstybėms narėms, o mokykloms daugelyje valstybių narių suteikiama pakankamai savarankiškumo, bendradarbiavimui Europos lygiu tenka svarbus vaidmuo padedant valstybėms narėms bendrai spręsti problemas, visų pirma pasitelkiant atvirąjį koordinavimo metodą, kuris apima bendrų principų ir tikslų plėtojimą, taip pat bendras iniciatyvas, pavyzdžiui, bendrą mokymosi veiklą, keitimąsi patirtimi bei gera praktika ir tarpusavio stebėseną.

MANO, kad

1. Aukštos kokybės mokymas – būtina sąlyga aukštos kokybės švietimui ir mokymui, kurie, savo ruožtu, yra Europos ilgalaikio konkurencingumo ir gebėjimo sukurti daugiau darbo vietų bei ekonomikos augimo vykdant Lisabonos tikslus lemiami veiksniai, susiję su kitomis atitinkamomis politikos sritimis, pavyzdžiui, ekonomine politika, socialine politika ir moksliniais tyrimais.

2. Lygiai taip svarbu, kad mokymas teikia ypatingos socialinės svarbos paslaugą: Mokytojams tenka nepaprastai svarbus vaidmuo sudarant sąlygas žmonėms atrasti ir puoselėti savo talentus, išnaudoti savo potencialą asmeniniam tobulėjimui ir gerovei, taip pat padedant įgyti įvairių žinių, gebėjimų ir pagrindinių kompetencijų, kurių jiems, kaip piliečiams ir darbuotojams, reikės jų asmeniniame, socialiniame ir profesiniame gyvenime.

3. Mokytojų gebėjimas spręsti klasėje didėjančios socialinės ir kultūrinės įvairovės problemas yra labai svarbus teisingesnių švietimo sistemų plėtojimui ir pažangai siekiant visiems suteikti lygias galimybes.

4. Mokytojų švietimas ir mokymas – labai svarbus aspektas modernizuojant Europos švietimo ir mokymo sistemas ir ateityje keliant bendrą išsilavinimo įgijimo lygį, o paspartinti pažangą siekiant darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ bendrų tikslų padės veiksmingos mokytojų švietimo sistemos sukūrimas.

5. Atsižvelgdamos į pirmiau išdėstytus aspektus, valstybės narės turėtų didžiausią pirmenybę teikti mokytojų švietimo kokybės išlaikymui ir jos gerinimui visos mokytojų profesinės veiklos laikotarpiu.

PAŽYMI, kad

1. įvairūs visuomenėje vykstantys socialiniai, kultūriniai, ekonominiai ir technologiniai pokyčiai kelia naujų reikalavimų mokytojo profesijai ir spartina poreikį plėtoti labiau su kompetencija susijusį mokymo metodą, tuo pat metu daugiau dėmesio skiriant mokymosi rezultatams.

Tikimasi, kad įgydami pagrindines gyvenimo kompetencijas, mokiniai vis labiau lavins mokymosi įgūdžius ir prisiims didesnę atsakomybę už savo mokymąsi.

([9]) OL C 298, 2006 12 8, p. 8.
([10]) OL L 327, 2006 11 24, p. 45.
([11]) OL L 394, 2006 12 30, p. 5.
([12]) Dok. 12414/07 + ADD 1 + ADD 2.

Be to, besimokantieji bet kurioje klasėje gali priklausyti vis įvairesnėms grupėms ir gali turėti labai įvairių gebėjimų.

Siekiant sudaryti sąlygas mokytojams savo mokymo metodus suderinti su kintančiais besimokančiųjų poreikiais, mokytojams būtina nuolat atnaujinti turimus gebėjimus ir (arba) įgyti naujų gebėjimų.

2. Dėl naujų reikalavimų, su kuriais susiduria mokytojai, ne tik būtina plėtoti naujas mokymosi aplinkas bei naujus mokymo metodus, bet taip pat reikalingas aukštas profesionalumo lygis.

Mokykloms tampant vis savarankiškesnėmis ir atviresnėmis mokymosi aplinkomis, mokytojai prisiima vis didesnę atsakomybę už mokymosi proceso turinį, organizavimą bei stebėjimą, bet ir už savo asmeninį profesinį tobulinimąsi.

3. Dėl to, savo ruožtu, kyla naujų problemų mokytojų švietimo įstaigoms, mokytojų švietimu užsiimantiems asmenims ir mokykloms rengiant ar įgyvendinant programas, skirtas tiek studentams-būsimiems mokytojams, tiek dirbantiems mokytojams. Siekiant, kad mokytojų švietimo sistemos padėtų spręsti šias problemas, būtina geriau koordinuoti įvairias mokytojų švietimo kryptis, apimančias pirminį švietimą, papildomą išankstinę pagalbą karjeros klausimais („įvadinę programą“ ([13])) ir profesinį tobulinimąsi dirbant.

Be to, reikia daugiau paskatų mokytojams atnaujinti savo gebėjimus visos profesinės karjeros metu, taip pat būtinos pastangos siekiant užtikrinti, kad švietimas dirbant atitiktų mokymo kokybinius ir kiekybinius poreikius.

4. Keliose valstybėse narėse reikia ne tik skatinti naujus žmones, įskaitant tinkamą kvalifikaciją ir patirties turinčius kitų profesijų asmenis, rinktis mokytojo profesiją, bet ir įtikinti patyrusius mokytojus likti dirbti užuot anksti išėjus į pensiją arba pakeitus profesiją.

Gerinant mokytojų švietimo kokybę galima pasiekti, kad mokytojo profesija taptų patrauklia karjeros galimybe.

([13]) „Įvadinė programa“ — tai kai kuriose valstybėse narėse vykstantis procesas, pagal kurį neseniai kvalifikaciją įgijusiems mokytojams jų pirmaisiais darbo metais teikiama papildoma parama (pvz., kuravimas, mokymas, konsultavimas), kurios jiems reikia imantis naujo vaidmens mokykloje ir profesinėje srityje; tuo būdu susiejamas pirminis mokytojų švietimas ir reali profesinė praktika.

SUSITARIA, atsižvelgdamos į savo įsipareigojimus

1. Siekti užtikrinti, kad mokytojai:

— įgytų kvalifikaciją aukštojo mokslo įstaigoje ([14]), kurioje pasiekta moksliniais tyrimais pagrįstų studijų ir mokymo praktikos pusiausvyra;

— turėtų pasirinktų dalykinių žinių, taip pat reikalingų pedagoginių gebėjimų;

— turėtų galimybę pasinaudoti veiksmingomis išankstinės pagalbos karjeros klausimais programomis savo karjeros pradžioje;

— turėtų galimybę visu savo profesinės veiklos laikotarpiu pasinaudoti tinkama kuravimo parama;

— būtų skatinami ir remiami visu jų profesinės veiklos laikotarpiu peržiūrėti mokymosi poreikius ir įgyti naujų žinių, gebėjimų bei kompetencijos pasitelkiant oficialų, neinstitucinį ir neformalų mokymąsi, įskaitant mainus bei įdarbinimą užsienyje.

2. Stengtis užtikrinti, kad vadovaujantieji mokytojai, turėtų ne tik mokymo gebėjimų ir patirties, bet ir galimybių pasinaudoti aukštos kokybės mokymu mokyklų administravimo ir vadovavimo mokykloms srityse.

3. Siekti užtikrinti, kad mokytojų pirminis švietimas, išankstinė pagalba karjeros klausimais ir tolesnis profesinis tobulinimasis būtų vykdomi koordinuotai, nuosekliai, tinkamai finansuojant bei būtų užtikrinta jų kokybė;

4. Apsvarstyti galimybę patvirtinti priemones, kurių tikslas – kelti kvalifikacijų ir praktinės patirties, kurių reikia mokytojo profesijai, lygį.

5. Skatinti mokyklų, kurios turėtų tapti „mokymosi bendruomenėmis“ ir mokytojų švietimo įstaigų glaudesnius ryšius bei partnerystes, tuo pat metu užtikrinant, kad šios įstaigos rengtų nuoseklias, aukštos kokybės ir aktualias mokytojų švietimo programas, kuriomis būtų veiksmingai reaguojama į kintančius mokyklų, mokytojų ir plačiosios visuomenės poreikius.

([14]) arba, dirbančiųjų pirminio profesinio mokymo srityje atveju — turėtų aukštą kvalifikaciją savo profesinėje srityje ir tinkamą pedagoginę kvalifikaciją

6. Pirminio mokytojų švietimo, išankstinės pagalbos karjeros klausimais teikimo ir nuolatinio profesinio tobulinimosi metu skatinti įgyti kompetencijas, kurios sudarytų sąlygas mokytojams:

— mokyti tarpusavyje susijusių kompetencijų, pavyzdžiui, išdėstytų Rekomendacijoje dėl bendrųjų gebėjimų ([15]),

— sukurti saugią ir patrauklią mokyklos aplinką, grindžiamą abipuse pagarba ir bendradarbiavimu,

— veiksmingai mokyti nevienalytėse klasėse, kurių mokiniai priklauso įvairioms socialinėms bei kultūrinėms grupėms, įskaitant specialių ugdymo poreikių turinčius mokinius,

— glaudžiai bendradarbiauti su bendradarbiais, tėvais ir platesne bendruomene,

— dalyvauti modernizuojant mokyklą arba mokymo centrą, kuriuose jie dirba,

— įgyti naujų žinių ir būti novatoriškais užsiimant analitine praktika ir moksliniais tyrimais,

— naudotis IRT atliekant įvairias užduotis, taip pat užsiimant savo nuolatiniu profesiniu tobulinimusi,

— tapti savarankiškai besimokančiais visu savo profesinio tobulinimosi laikotarpiu.

7. Teikti tinkamą paramą mokytojų švietimo įstaigoms ir mokytojų švietimu užsiimantiems asmenims, kad jiems būtų sudarytos galimybės ieškoti inovacinių sprendimo būdų, kaip patenkinti naujus poreikius mokytojų švietimo srityje.

8. Remti mokytojų, studentų-būsimų mokytojų ir mokytojų švietimu užsiimančių asmenų mobilumo programas, kurios turėtų didelės įtakos jų profesiniam tobulinimuisi, taip pat skatinti geresnį kultūrinių skirtumų suvokimą ir mokymo europinio aspekto suvokimą.

9. Imtis visų atitinkamų veiksmų, kad mokytojo profesija taptų patrauklesnė renkantis karjerą.

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ, REMIANT KOMISIJAI:

1. Konsultuojantis su atitinkamais suinteresuotais subjektais ir siekiant darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ horizontaliosios politikos bei ją pakeisiančių programų tikslo, dirbti kartu, kad būtų sustiprintas bendradarbiavimas Europos lygiu pasitelkiant atvirąjį koordinavimo metodą, siekiant skatinti šiose išvadose išdėstytų politikos prioritetų mokytojų švietimo srityje įgyvendinimą.

2. Pasinaudoti visomis turimomis priemonėmis, pavyzdžiui, sudarančiomis atvirojo koordinavimo metodą, mokymosi visą gyvenimą programos, 7-osios bendrosios mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programos ir Europos socialinio fondo dalį, kad laikantis integruoto požiūrio būtų skatinama kaupti naujas įrodymais pagrįstas žinias, susijusias su mokytojų švietimo politika, imtis papildomų iniciatyvų dėl abipusio mokymosi, įgyvendinti inovacinius mokytojų švietimo projektus ir mokytojų, skatinamas mokytojų švietimu užsiimančių asmenų ir studentų-būsimų mokytojų mobilumas.

([15]) Žr. 11 išnašą.